

Marta Sans i Selene Alberich: «El silenci que acompanya l'avortament fa més fàcil vulnerar els drets de les dones»

Parlem amb Marta Sans i Selene Alberich membres de l'Assemblea Feminista de les Terres de l'Ebre sobre la campanya "Trenquem Tabús" per abordar l'estigma envers l'avortament

Marta Sans i Selene Alberich presentant la campanya a les Terres de l'Ebre | Cedida

L'Assemblea Vaga Feminista de les Terres de l'Ebre ha iniciat la una campanya per visibilitzar l'avortament i trencar amb l'estigma que pateixen, encara a dia d'avui, les dones que decidixen avortar de manera voluntària. La campanya que s'anomena "Trenquem tabús!?" s'acull dintre de la que ja van desplegar fa unes setmanes sota el lema A Terres de l'Ebre, l'avortament a la sanitat pública, i que reclama un avortament lliure, gratuït i universal. Entrevistem a Marta Sans i a Selene Alberich, membres de l'assemblea, per conèixer més a fons la campanya i visibilitzar moltes de les realitats silenciades que patim les dones.

- Quins estigmes i tabús cal trencar encara i compartir envers el fet d'avortar com a dones?

- L'avortament, malauradament, encara està estigmatitzat i és un tabú al que s'enfronten la majoria de les dones que avorten voluntàriament, les professionals que el practiquen, així com també les persones que donen suport a les dones que prenen esta decisió. Les raons són diverses, i tot i que la més coneguda pot ser l'atribució de vida al fetus pel catolicisme, no oblidem

que encara a dia d'avui, la maternitat és un dels ideals màxims de la feminitat. L'avortament i la tria voluntària de les dones a no ser mares, és una violació d'esta idea que dins del sistema patriarcal costa molt d'assumir i per tant, s'estigmatitza.

- Com poseu en comú les experiències diverses de les dones que han decidit avortar i amb quina finalitat?

- Quan una cosa està estigmatitzada, no se'n parla. I si no se'n parla, també és molt fàcil que certs drets s'acaben vulnerant. Per exemple, al passar per un avortament, a part de lo dolorós que pot arribar a ser, com que hi ha un estigma tan brutal encara avui en dia, la dona el passarà callada i probablement passarà per alt certes coses del sistema que no haurien d'estar passant (com per exemple, desplaçar-se fora de les seues comarques per avortar). És important que les dones ens n'adonem de que allò que ens està passant no ens passa només a nosaltres, i que no deixem passar per alt actituds paternalistes o injustes del sistema. Un cas serien els tres dies de reflexió obligatòria pels quals passa la dona després del seu primer contacte amb l'ASSIR per dir que vol avortar. És important visibilitzar les experiències per a que detectem punts foscos del sistema (com ara estos) i poguem reivindicar els nostres drets.

- Quines passes ha de donar una dona que decideix avortar al sistema públic de les Terres de l'Ebre. Amb quins topalls es troba?

- El primer contacte és la llevadora del seu poble o al CAP directament, allà la derivaran a l'ASSIR (CAP Baix Ebre). Aquí, ja trobem la primera desigualtat territorial, ja que només tenim un ASSIR en totes les Terres de l'Ebre, la qual cosa ja comporta desplaçaments llargs en el cas de dones que vinguen d'altres comarques. Això contrasta amb la quantitat d'ASSIRs que hi ha a la xarxa metropolitana. Allà, ens donen la informació i ens diuen que tenim tres dies per reflexionar sobre la nostra decisió. Cosa que ja comporta la segona barrera (procediment que s'aplica en general als Països Catalans i a l'Estat Espanyol), això és menystenir el criteri i el poder de decisió de la dona ja que en cap altre procediment mèdic s'obliga a la persona a reflexionar sobre l'operació. Si la dona opta per un IVE farmacològic, li donaran el kit farmacològic i anirà a casa per poder avortar. Si opta per una IVE quirúrgica, s'haurà de desplaçar a clíniques concertades de Tarragona i Barcelona. Això comporta desplaçaments innecessaris si és pugués avortar al nostre hospital de referència HTVC, i que encara es fan més complicats per dones en situació de vulnerabilitat o dones que no volen que al lloc on es resideix se sàpiga.

- Teniu la sensació que amb el tema de l'avortament sempre estem amb un continu avançar i recular i mai s'acaba d'acabar l'estigma ni entendre que fa que una dona decideixi no tirar endavant amb l'embaràs?

- La prohibició de l'avortament com a mitjà de control dels cossos de les dones sempre ha estat en el model del sistema patriarcal i per això quan entra la dreta o extrema dreta als governs, els drets de les dones perillan. Un dels punts de la nostra campanya és també articular una resposta a la reforma de la llei impulsada pels socialistes en el que quedaria l'IVE farmacològic com a única opció fins a les 9 setmanes. L'IVE quirúrgic és la forma d'avortar més barata per al sistema, però la que deixa la dona més desprotegida i fa que passe per este procés sola i sense cap tipus de protecció o ajuda.

- Quina opinió teniu de la objecció d'alguns ginecòlegs/es del sistema públic de Salut. Creieu que més enllà del debat ideològic o ètic del metge cal proveir el sistema amb paritat per poder avortar sense més traumes i fora de casa?

- L'objecció de consciència és un dret individual, el problema rau en quan l'objecció de consciència és institucional o col·lectiva (la qual cosa passa en hospitals concertats que es troben a mans de l'Església). D'esta manera, hospitals que reben diners públics inclouen als seus estatuts que l'IVE no s'oferix. L'objecció de consciència institucional vulnera els drets de les dones a interrompre el seu embaràs. Actualment hi ha un 42% d'objecció de consciència la qual cosa fa que

moltes dones s'hagin de desplaçar per poder avortar.

- Com definiríeu violència obstètrica i si esta manca de recursos creieu que també ho és. La medicina encara es regeix des de l'òptica patriarcal?

- La violència obstètrica està invisibilitzada com la majoria de les violències que encara tenim present al nostre dia a dia. Sobretot el tracte que moltes dones reben des d'una perspectiva paternalista o molts cops jutjant a la dona per motius de salut. La manca de recursos afecta des del punt que no s'està invertint en formar professionals amb perspectiva de gènere. També, no oblidem que el sector sanitari està altament feminitzat. La qual cosa implica que quan hi ha retallades en sanitat o precarització laboral, són les dones les que en pateixen més les conseqüències.

- Sovint la falta de formació associa l'avortament a un caprici en què alguna cosa ha fallat i no em va bé continuar un embaràs. Fins que una dona decideix no seguir amb un embaràs quins murs psicològics creieu que ha de saltar.

- En primer lloc, l'avortament és un tabú. Una cosa de la que no se'n parla i es fa el més amagat possible. Això ja suposa una barrera, perquè sembla que estigues fent alguna cosa malament i de la qual t'has de sentir culpable. És difícil trobar referents i històries al respecte que no siguin estigmatitzants o que reduïsquen el procés d'un avortament voluntària com una cosa traumàtica (que ho pot ser en algun cas, però no en tots).

En el moment que una dona es queda embarassada i decideix avortar, el pes del patriarcat cau damunt d'ella, ja que decideixes en aquell moment de la teua vida no continuar amb aquell procés pel qual en teoria estas preparada i és la teua comesa, ser mare. Per tant, el dubte, el sentiment de culpa són sentiments habituals.

- Quins eixos segueix la campanya trenquem tabús a les Terres de l'Ebre?

- Els objectius que ens hem marcat en esta campanya són varis. En primer lloc, visibilitzar i desestigmatitzar l'avortament. Les dones hem avortat, avortem i avortarem sempre, l'important és que ho fem lliurement, en dignitat i salvaguardant la nostra integritat física i psicològica. Per tant, cal parlar-ne i normalitzar-ho, perquè deixe de semblar que fem alguna cosa malament de la que ens hem d'amagar.

Si trenquem el tabú, serà més fàcil que és denunciem les vulneracions de drets que es donen en el procés, si continua sent algo que es fa en silenci, les dones serem més vulnerables a patir violències.

Un altre dels objectiu és assenyalar i posar damunt de la taula totes estes barreres i violències que patim les dones quan decidim interrompre un embaràs de forma voluntària.

Finalment, el que busca també esta campanya, és una cosa que el feminisme ens ha ensenyat: allò que vivim de forma individual i que ens pensem que solament ens passa a nosaltres (perquè ens ho mereixem, perquè no hem fet les coses bé...) és un problema estructural i sistèmic i que patim totes les dones, per tant, cal posar-ho en comú, organitzar-nos i lluitar plegades.

- Com definiu l'Assemblea Feminista de les Terres de l'Ebre i quines línies de treball us heu marcat al territori?

- Assemblea Vaga Feminista és una coordinadora de diferents col·lectius feministes a les Terres de l'Ebre. Es constitueix al 2018 per organitzar i coordinar la primera vaga feminista el 8M, i hem continuat treballant en l'organització de mobilitzacions el 8M i el 25N. Ara mateix, més enllà de les dinàmiques pròpies de cada col·lectiu, l'assemblea treballa per enxarxar dones feministes de totes les Terres de l'Ebre i ara estem centrades en la campanya A Terres de l'Ebre, l'avortament a la pública.

- En quines altres qüestions més enllà de l'avortament encara manca escoltar a les dones i escoltar-nos unes a les altres per veure que vivim realitats similars i ens podem ajudar les

unes a les altres?

- En totes!! Però si ara ens centrem en l'àmbit de la salut, la realitat és que la medicina ha estat feta i pensada per homes blancs, i això té conseqüències directes en la salut física i psicològica de les dones. Les malalties més feminitzades són les menys estudiades, les dolències són més patologitzades (és a dir, la causa del que ens passa és perquè estem "boges"), i un altre exemple és la violència obstètrica, processos on no es té en compte els desitjos ni el benestar de la dona, i on se li treu la capacitat de decidir sobre el seu cos per part dels professionals mèdics.

- Diferencieu de l'assessorament i escolta d'alguns professionals de l'Assir a la denúncia per accedir a un avortament farmacològic en un hospital ebrenc que no existeix. En quin moment del procés es tallen les facilitats d'exercir este dret?

- Podem dir que la primera barrera és en l'elecció del mètode. A Catalunya una dona que vol dur a terme un IVE pot escollir entre el mètode farmacològic o quirúrgic fins a les 9 setmanes, i a partir de les 9 setmanes es realitza l'avortament solament per mètode quirúrgic. El que ens trobem a Terres de l'Ebre, és que les dones que prefereixen realitzar l'avortament per mètode quirúrgic són derivades a clíniques privades de Tarragona o Barcelona perquè no s'assumeix des de l'HVCT tot haver-hi els professionals i la infraestructura. Per tant, podem dir que s'està menyscabant aquest dret.

- Què li deveu al moviment feminista ebrenc dels anys 70-80 ? Teniu la sensació que les qüestions més bàsiques en matèria de gènere encara no han estat assolides?

- Ara som aquí, perquè elles hi van ser, i ho van ser en un moment i un context complex, amb una societat que sortia de 40 anys de dictadura amb tot el que va suposar per a les dones i amb molta repressió. El feminisme és una història de lluita i resistència, nosaltres heretem tot este llegat i continuem combatent el patriarcat colze a colze amb moltes de les feministes ebrencs d'esta època.

No solament no estan assolides, sinó el que les que si ho estan, estan en perill. Els drets de les dones, però també d'altres col·lectius com les persones racialitzades i migrants, són objectes a combatre per l'extrema dreta que ocupa cada cop més espai en els parlaments europeus i de la resta del món i ho són perquè ara mateix el moviment feminista és dels pocs projectes polítics que té la solidesa suficient per posar en "escac i mat" els privilegis que defensa esta elit. Caldrà estar organitzades per evitar qualsevol retrocés en matèria de drets.